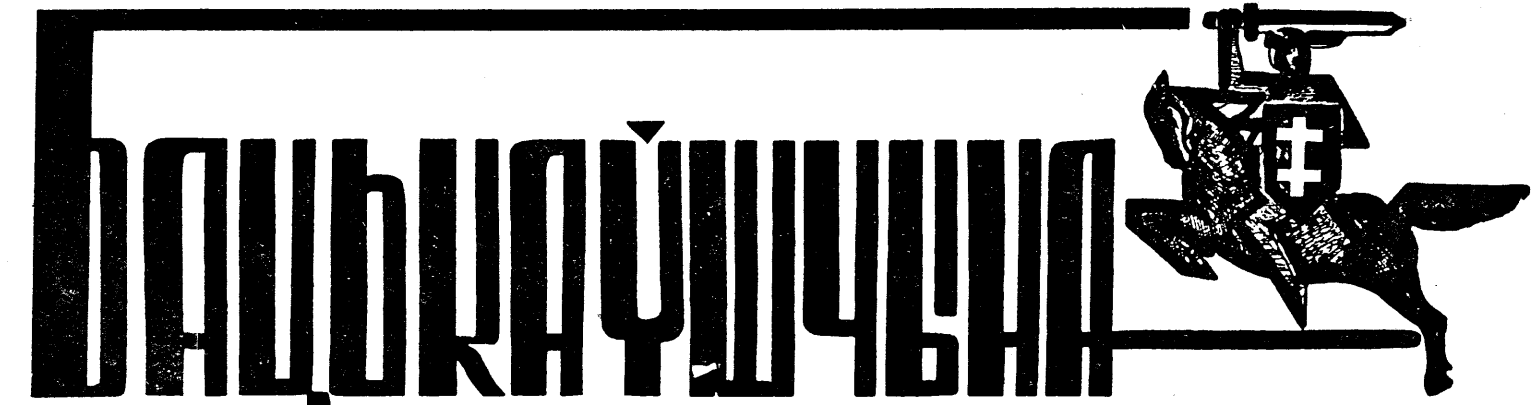

ГАЗЕТА ВЫХОДЗІТЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ — ЦА П А 30 П. ФЭН.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN „LA PATRIE“	DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „DAS VATERLAND“	THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER “THE FATHERLAND.”
--	---	---

№ 7 (491)	Нядзеля, 14 лютага 1960 г.	ГОД ВЫДАЊНЯ 14
-----------	----------------------------	----------------

ПЕРАМОГА ДЭ ГОЛЯ

Ня цэлыя два гады таму назад, 13 траўня 1958 году, бунт французскіх ахвіцэраў у Альжыры на чале зь генэралам Масю, старшынё тады-ж створанага Камітэту Грамадзкага Збаўленьня, працерабіў шлях да прыходу да ўлады Дэ Голя й нарадзінаў пятай рэспублікі Францыі. У выніку гэтага Францыя, якая пасля апошніх вайны апынулася ў стане безнадзейнага нутранага хаосу, міжсёбнага партыйнага змаганьня й найвялікшага ў Эўропе камуністычнага засьлілля, узыйшла на шлях нутранага аздраўленьня і ўнармаваньня сваіх дачыньняў із заморскімі ўладаньнямі.

Прынятая вялізарнай большынё галасоў насельніцтва 29-га верасьня 1958 году новая канстытуцыя загарантавала аўтахтоннаму насельніцтву заморскіх уладаньняў свабодна вырашаць свой будучы дзяржаўны лёс. Усе афрыканскія краіны Францыі, выбраўшы дзяржаўную незалежнасьць, зажадалі, аднак, астацца ў французскай супольнасьці народаў за выняткам адной заходняафрыканскай краіны Гінеі, якая поўнасьцю аддзялілася ад сваёй ранейшай мэтраполі.

Асталося толькі неразвязаным найбольш скамплікаванае й цяжкае для Францыі пытаньне Альжыру. Справа ў тым, што Альжыр ад даўжэйшага часу ня ёсьць калёніяй, але інтэгральнай часткай Францыі. Апрача дзевяціх мільёнаў аўтахтоннага арабскага насельніцтва, у Альжыры жыве звыш аднаго мільёна ўпрыклятых французскіх асаднікаў, якія знаходзяцца тут ужо ад некалькіх пакаленьняў.

Зактыўзаваныя сярод Арабаў скрайны нацыяналістычны рух усім сваім астрыём быў ськіраваны супраць французскага насельніцтва Альжыру й супраць Францыі. Ужо ад некалькіх год арабскія нацыяналісты вядуць у Альжыры збройнае паўстаньне супраць Францыі, якім апошнім часам кіруе альжырскі эгзыльны ўрад у Эгіпце. Дзеля змаганьня з паўстанцамі Францыя змужаняла трымаць у Альжыры 400 тысячаў сваіх жаўнераў, а ейныя страты ў змаганьні прыносіць у сярэднім 50—60 жаўнераў у тыдзень.

Абняўшы паўніно ўлады ў краіне, прэзыдэнт Дэ Голь становаў прыступіў да ўнармаваньня палажэньня ў Альжыры, запрапанававшы арабскаму насельніцтву свабоднае нацыянальнае самавызначэньне. Альжырскія Арабы за два гады пасля спынення імі збройнай акцыі шляхам агульнага галасаваньня могуць выбраць: або дзяржаўную незалежнасьць у рамках французскае супольнасьці народаў, або аўтаномію, або поўнае аддзяленьне ад Францыі.

Гэтая прапавыцца Дэ Голя не задаволяла, аднак, ані альжырскіх нацыяналістаў, ані французскіх асаднікаў. Першыя, успамаганьні й падбукторваньні іншымі арабскімі краінамі, дамагаюцца поўнага ачышчэньня Альжыру ад французскага насельніцтва, другія выказваюцца становаў супраць права на самавызначэньне для Альжыру й дамагаюцца здушэньня паўстаньня збройндымі сіламі.

Нядаўнія зьмены ў кіраўніцтве альжырскіх паўстанцаў абудзілі надзеі разьвязаць канфлікт мірным шляхам. З гэтай мэтай Дэ Голь пастанаіў склікаць на 22 студзеня ў Парыжы альжырскую канфэрэнцыю з удзелам прадстаўнікоў вайсковых і цывільных уладаў. Але за некалькі дзён да гэтай важнай канфэрэнцыі нямецкая газэта «Зол Дойчэ Цайтунг», што выходзіць у Мюнхэне, надрукавала інтэрв’ю з французскім камандантам гораду Альжыра, ведамым нам з падзеяў 1958 году генэралам Масю, які вайстра скрытыкаваў альжырскую палітыку Дэ Голя й тым самым праявіў вайсковую нясубардынацыю. У сувязі з гэтым быў ён Дэ Голем адкліканы з Альжыру й пазбаўлены свайго становішча.

Гэты факт паслужыў беспасярэдняй прычынай новага бунту, гэтым разам ськіраванага супраць Дэ Голя. 22 студзеня адбыліся ў горадзе Альжыры супрацьдэголяўскія дэманстрацыі з удзелам дваццаціх тысячаў французскіх асаднікаў, з боку якіх падалі клічы «Нашыбеніцу Дэ Голя!» У сутычцы з войскам было 19 забітых і звыш 140 параненых. Быў абвешчаны генэральны страйк, а некалькі тысячаў бунтаўнікоў, галоўна студэнтаў умацаваліся за барыкадамі, гатовыя да збройнае акцыі. 29 студзеня Дэ Голь выступіў цераз радыё й тэлевізію й, катэгарычна адмовіўшыся выканаць дамаганьні паўстанцаў, выдаў загад арміі навесыці сілаю парадак у краіне. У выніку гэтага 1-га лютага паўстанцы злажылі аружжа й пакінулі барыкады. Скліканае Дэ Голям 2-га лютага Нацыянальнае Сабраньне вялізарнай большынё прызнала ўраду надзвычайныя паўнамоцтвы, на падставе якіх урад, не адклікаючыся да парлямэнту, атрымаў права праводзіць усякія мерапрыемствы, неабходныя дзеля забясьпечэньня парадку. У найбліжэйшых днях чакаецца рэарганізацыя французскага ўраду. Гэткая храналёгія падзеяў.

Апошнія падзеі выходзяць далёка паза лякальныя справы Альжыру, яны не абмяжоўваюцца й справамі цэлае Францыі. Ад вынікаў гэтых падзеяў залежыў лёс цэлае Эўропы, а навет будучыня вольнага свету.

Гэтым падзеямі Дэ Голь і ягоная палітыка былі выстаўлены на небясьпечную пробу. Бо што чакала Францыю ў выпадку эвэнтualьнага правалу Дэ Голя? Дамажняя вайна была няўхільная, а ў ейным выніку наступіла-б або дыктатура арміі, або скрайна правых нацыяналістаў або да ўлады дарваліся-б камуністы. Справа аздраўленьня нутра-

нага жыцця Францыі, мазольна праводжаная на працягу амаль двух год Дэ Голям, была-б спыненая ў зародку, а ўся краіна апынулася-б узноў на дне хаосу, як і перад 13-ым траўнем 1958 году. Перад гэткаю небясьпекаю стаяла сама Францыя.

Што-ж датычыць Эўропы й справы заходняе абароннае сыстэмы, дык Францыя ўзноў прадстаўляла-б у ёй пустое месца, а ейнае належаьне да Атлянтычнага пакту было-б пастаўленае ў найлепшым выпадку пад вялікі знак запытаньня.

Гэткі абарот выпадкаў мог-бы, аднак, найбольш трагічна адбіцца на пазыцыях вольнага сьвету ў ягоным змаганьні з камуністычнай экспансіяй на такім важным сьветавым адрэзку, як неадарэзаны, а ў мінулым калініяльны краіны паўдзённа-ўсходняй Азіі, Сярэдняга ўсходу й Афрыкі. Правал альжырскай палітыкі Дэ Голя даў-бы Савецкаму Саюзу моцны козыр у рукі ў ягоных цьверджаньнях, што Захад абсалютна няздольны разьвязаць пытаньне калініяльных народаў і што да справядлівага разьвязаньня гэтага пытаньня пакліканыя адно толькі Саветы. Ня трэба падробна і даводзіць, якія гэта мела-б жаклівыя вынікі для Захаду.

І наадварот, перамога Дэ Голя й ягонай альжырскай палітыкі на гэтым першым этапе адкрываюць перспэктывы ейнае поўнае перамогі й на далейшых этапах. Гэта можа стацца трывалым моштам да ўзаемнага паразуменьня й даверу між Захадам і ягонымі былымі калёніямі — сьняняшнімі незалежнымі дзяржавамі паўдзённа-ўсходняй Азіі, Сярэдняга ўсходу й Афрыкі. У гэтым вялікае сьветавое значэньне сьняняшняя перамога Дэ Голя.

Язэп Каранеўскі

Ліквідацыя Маладэчынскай вобласьці

Загадам Прэзыдыюму Вярхоўнага Савету БССР 20 студзеня сёлета была зьліквідаваная Маладэчынская вобласць. Такім чынам, БССР цяпер складаецца з 6 вобласцяў. Маладэчынская вобласць была зарганізаваная 4-га сьнежня 1939 году. Спачатку абласным цэнтрам вобласьці была Вялейка.

Маладэчынская вобласць дзялілася на 2 раёны і цягнулася вузкая паласою з поўдня на поўнач зь невялікім нахілам на ўсход, мяжуючы на захадзе зь Летуваю.

Пасьля 1954 году Дзісьненскі, Ільянскі й Сьвірскі раёны гэтае вобласьці былі зьліквідаваныя, а сельскія саветы гэтых раёнаў былі далучаныя да суседніх раёнаў. Такім чынам перад ліквідацыяй Маладэчынскай вобласьці мела ў сваім складзе 19 раёнаў.

Паводля загаду Прэзыдыюму Вярхоўнага Савету БССР дзевяць раёнаў зьліквідаванае Маладэчынскае вобласьці — Браслаўскі, Відаўскі, Глыбоцкі, Докшыцкі, Дунілавіцкі, Мёрскі, Пліскі, Пастаўскі й Шаркаўскі — далучаныя да Віцебскай вобласьці.

Астравецкі, Ашмянскі, Смаргоньскі й Юрацішкаўскі раёны далучаныя да Горадзенскай вобласьці, а Вялейскі, Валожынскі, Івянецкі, Крывіцкі, Маладэчынскі, Мядзельскі, Радашкавіцкі з гарадамі Маладэчынскі й Вялейка адыйшлі да Менскай вобласьці.

Адначасова з гэтым, іншым загадам Вярхоўнага Савет БССР скасаваў аж 15 раёнаў. У Берасьцейскай вобласьці скасаваны Ленінскі раён. Чатыры сельскія саветы гэтага раёну пакінутыя ў складзе Берасьцейскай вобласьці. Тры сельскія саветы далучаныя да Старобінскага раёну Менскай вобласьці, а Ленінскі сельскі савет далучаны да Жыткавіцкага раёну Гомельскай вобласьці.

У Віцебскай вобласьці скасаваны Багшэўскі, Ветрынскі й Суражскі раёны.

Сельскія саветы гэтых раёнаў засталіся ў Віцебскай вобласьці. У ліку скасаваных раёнаў апынуліся Відаўскі й Дунілавіцкі былой Маладэчынскай вобласьці. Усе сельскія саветы Відаўскага раёну ўвайшлі ў склад Браслаўскага раёну, а Дунілавіцкага — у склад Глыбоцкага раёну.

У Гомельскай вобласьці скасаваны Даманавіцкі раён, сельскія саветы якога далучаны да іншых раёнаў гэтай-жа вобласьці.

У Горадзенскай вобласьці скасаваныя тры раёны: Васілішкаўскі, Казлоўшчынскі й Паразоўскі. Сельскія саветы зьліквідаваных раёнаў засталіся ў складзе Горадзенскай вобласьці, прычым Паразоўскі раён поўнасьцяй далучаны да Сьвіслацкага раёну.

Скасаваны таксама Юрацішкаўскі раён былое Маладэчынскае вобласьці, сельсаветы якога далучаныя да Іўеўскага раёну Горадзенскае вобласьці.

У Менскай вобласьці скасаваны тры раёны: Бягомельскі, Рудзэнскі й Халопеніцкі. З былога Бягомельскага раёну толькі два сельскія саветы далучаныя да Варыскаўскага раёну Менскай вобласьці, а іншыя — адыйшлі да Віцебскай вобласьці. Сельскія саветы Рудзэнскага раёну разьмеркаваны паміж раёнамі Менскай вобласьці. Два сельскія саветы Халопеніцкага раёну — Кашчынскі й Чырвоналудскі — далучаныя да Лепельскага раёну Віцебскай вобласьці, а рэшта да раёнаў Менскай вобласьці.

Быў скасаваны й Радашкавінкі раён былой Маладэчынскай вобласьці, сельсаветы якога ў васноўным засталіся ў Маладэчынскім раёне, а чатыры — далучаны да Валожынскага раёну.

Што можна сказаць пра ліквідацыю Маладэчынскай вобласьці й 15 раёнаў? Гэта ня першая і, відаць, не апошняя

ВОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНА-ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКІ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BACKAUSČYNA“ („VATERLAND“) Herausgeber: Wladimir BORTNIK Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Backausčyna“ („Das Vaterland“), (13 b) München 19, Schliessfach 69. Druck. „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 19, Bothmerstr. 14 Ц а н а : Нямеччына: на год. — 14,— м.; 6 м-цаў — 7,50 м.; 3 м-цы — 4,25 м.; ЗША і Канада: на год — 8,— д.; 6 м-цаў — 4,50 д.; 3 м-цы — 2,50 д.; 1 нумар — 0,20 м. Ангельшчына й Аўстраля: 39 шыл.; 21 шыл.; 12 шыл.; 1 шыл. Бэльгія: 210 фр.; 120 фр.; 75 фр.; 5 фр. Францыя: 800 фр.; 450 фр.; 250 фр.; 20 фр. Аргентына: 80 пэз.; 45 пэз.; 25 пэз.; 2 пэз. Перасылка л. і. лісткай поштай каштуе падвойна. Падвойныя нумары каштуюць падвойна. Паддвойныя нумары газэты разам з «Кала-Скам» ўважаюцца за паддвойныя.

Банковае konto: Zeitung „Backausčyna“, Konto Nr. 857-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

Змаганьне з „буржуазным нацыяналізмам“ завайстраецца

Разглядаючы пастанову ЦК КПСС «Аб заданьнях партыйнай прапаганды ў сучасных умовах» зь 9 студзеня сёлета, у папярэднім нумары «Вацкаўшчыны» мы звярнулі ўвагу на заклік гэтае пастановы да змаганьня з праявамі «буржуазнага нацыяналізму» сярод нерасейскіх народаў СССР, а таксама на факт наступу расейскае чарнасоцэскае рэакцыі. У гэтым артыкуле пазнаёмім чытача «Вацкаўшчыны» зь першым крокам на шляху гэтага прадбачанага змаганьня партыі, якое, як ведама, вядзецца ўжо каля сарака гадоў.

Можна сказаць, што яшчэ не паспела навет добра высьхнуць хварба аддрукаваньне ўспомінае пастановы ЦК КПСС, як ужо ў нацыянальных рэспубліках партыйныя стаўленікі Масквы растапырылі свае асьліныя вушы, каб на першыя загад кінуцца да акцыі. Праўду скажаўшы, яны былі пайнафармаваныя аб гэтай акцыі яшчэ задоўга да апублікаваньня пастановы. Як яно там ня было, але першыя вынікі гэтага змаганьня партыі з «буржуазным нацыяналізмам» у нацыянальных рэспубліках СССР мы ўжо маем.

20 студзеня ў сьценах Віленскага ўнівэрсытэту была скліканая рэспубліканская нарада, прысьвечаная пытаньню «Інтэрнацыянальнага» ўзадаваньня студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў. У працы гэтае нарады прыймаюць удзел кіраўнікі, сакратары партыйных і камсамольскіх арганізацыяў усіх вышэйшых навучальных устаноў Летувы. Прысутнічаюць на ёй «госьці» зь Беларусі, Латвіі й Эстоніі. Удзельнічае таксама й Калінінградзкая вобласць — Усходняя Прусія, дзе знаходзіцца ці малі Беларусі. Адным словам, нарада «на вышэйшым узроўні» прыбалтыцкіх ка-

лэніяў Масквы. Гэта азначае, што тут была заплываная больш шырэйшая акцыя, якая тычыцца ня толькі Летувы, але Беларусі, Латвіі й Эстоніі.

Што гэтая нарада была скліканая ў сувязі з успомненай пастановай партыі, гэта ня выклікае ніякіх засьцярогаў. Падчас нарады неаднаразова паклікаліся на яе. Напрыклад, пішучы справаздачу з нарады, сакратар партыйнага камітэту Віленскага ўнівэрсытэту нейкі І. Белініс усяляк цытуе «павучальныя» вытрымкі з гэтае пастановы ЦК КПСС.

Як можна бачыць з кароткае справаздачы І. Белініса, на нарадзе галоўная ўвага звярталася на правы «буржуазнага нацыяналізму» ў васьродзьдзі прафэсарскіх кадраў, і з пасярод апошніх — у васьродзьдзі прафэсарскіх кадраў грамадзка-гуманітарных навук. Гэтак прафэсэра Летувы «гадавала» «буржуазны нацыяналізм» як у сваім глядзе на літаратуру й гісторыю летувіскага народу, так і на ягоную мову. Вязуючы, праз гэта «буржуазны нацыяналізм» прывіваўся таксама й студэнтам. У васьродзьдзі студэнцкае моладзі «буржуазны нацыяналізм» разьвіваўся пры дапамозе створаных ёю этнаграфічных і фальклёрных гурткаў, якія ў сваёй дзейнасьці становіліся на «аб’ектывныя пазыцыі», забываючы «пра клясавую прыроду ўсякага культурнага зьявішча».

Быццам-бы да гэтага часу была занядабаная барацьба партыйных і камсамольскіх арганізацыяў вышэйшых навучальных устаноў з падобнымі зьявішчамі, хоць яна й вялася час ад часу. Прынамся, нарада прызнала дасюльняно слабасьць гэтае барацьбы. Таму, зыходзячы з духу пастановы партыі «Аб заданьнях партыйнае прапаганды ў сучасных умовах» у нацыянальным пытаньні, нарада, праўдзівей партыі, пастанаўляе ў сваю чаргу: ажывіць дзейнасьць партыйных і камсамольскіх арганізацыяў вышэйшых навучальных устаноў па «Інтэрнацыянальнаму» ўзадаваньню студэнтаў; ахапіць партыйнай прапагандай ня толькі факультэты грамадзкіх і гуманітарных навук, але й факультэты іншых галінаў навук; устанавіць моцную партыйную кантролю над працай прафэсэры, факультэтаў і пасабных катэдраў, над працай тых ці іншых студэнцкіх гурткоў. Разам з гэтым былі таксама выпрацаваны канкрэтныя мерапрыемствы гэтае партыйнае акцыі.

Такім чынам у Савецкім Саюзе распачынаецца новы пэрыяд адкрытага й плянавага наступу Масквы на нацыянальнае жыццё нерасейскіх народаў. Зусім ня цяжка ўявіць, да чаго можа прывесці гэты наступ. Пайменна ён прывядзе да сумных вынікаў падобнага змаганьня партыі з «буржуазным нацыяналізмам» канца 1920 — пачатку 1930 гадоў. Гэтыя вынікі ўжо добра ведамыя. Вярчучы пад увагу цяперашняе намаганьне Масквы «выгадаваць з падсавецкіх народаў апырчоную камуністычную нацыю», трэба спадзявацца, што прадбачаны антынацыянальны паход партыі будзе яшчэ больш брутальным і нацыянальна зьнішчальным, чымся ён быў у 1930-х ці на пераломе 1940—1950 гадоў. Ён будзе зьмятаць усё тое, што хоць крыху вязалася ці напамінала пра нацыянальную апырчонасьць, што хоць крыху падмацоўвала спадзяваньні на будучае нацыянальнае вызваленьне.

Аднак, як паказала практыка тых-жа 20-х гадоў, гэты г. зв. «буржуазны нацыяналізм», а ў нашым паняціі — інстытутная й спантанічная самаабарона нацыі перад русыфікацыяй — ня так лёгка выкараніць, бо якраз карэньні яго сьцягаюць у самую глыбіню народнае душы, доступу да якое маскоўска-бальшавіцкі акупант ніколі ня меў і мець ня будзе!

П. Залужны

(Заканчэньне на 2-ай бачыне)

